

формування позитивного бізнес-клімату. Водночас високий податковий тиск на бізнес, який не враховує специфіку української економіки та поточні виклики воєнного стану, може посилити навантаження на підприємців і негативно вплинути на конкурентоспроможність національного бізнесу в умовах інтеграції з європейським ринком.

Для успішної гармонізації податкової системи України з податковою системою Європейського Союзу, особливо з урахуванням викликів воєнного часу, ключовими напрямками дій є поступова адаптація законодавства до стандартів Європейського Союзу, що дозволить бізнесу плавно перейти до нових умов; розширення цифровізації та впровадження автоматизованих систем адміністрування, які забезпечать ефективність взаємодії між державою і платниками податків, мінімізують корупційні ризики та підвищать прозорість процесів. Також важливо знизити податковий тиск через гнучкі режими для малого і середнього бізнесу, підтримуючи таким чином економічну стабільність у надзвичайних умовах. Інституційна реформа податкових органів, спрямована на прозорість і підзвітність, необхідна для підвищення довіри та зміцнення ефективності податкової системи. Варто зазначити, що корупція залишається однією з найбільших перешкод на шляху до євроінтеграції, тому необхідно посилити заходи з її подолання через підзвітність податкових органів і прозоре управління.

Інформаційні джерела

1. Національна стратегія доходів України: крок до ЄС чи загроза для бізнесу? URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/01/17/708805/>.
2. Наближення систем оподаткування: Шлях України до гармонізації з податковим законодавством ЄС та сучасні адміністративні практики. URL: <https://nv.ua/ukr/ukraine/events/garmonizaciya-podatkovogo-zakonodavstva-ukrajini-zi-standartami-yes-vikliki-ta-perspektivi-50364959.html>.
3. Мобілізація доходів та Горизонтальні функції та управління. URL: <https://eu4pfm.com.ua/interviews/nablyzhennia-system-opodatkuvannia-shliakh-ukrainy-do-harmonizatsii-z-podatkovym-zakonodavstvom-yes-ta-suchasni-administratyvni-praktyku/?lang=uk>.
4. Бірченко Н.О., Руденко С.В., Ряснянська А.М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2022. Випуск 13. С. 191-197.

УДК 351.72:336.14

М.О. Сергієнко, здоб. ОС «баклавр» (ННІП та ІО ДДУВС м. Дніпро)

Л.В. Фокша, канд. юрид. наук, доц. (ННІП та ІО ДДУВС м. Дніпро)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Система державного фінансового контролю є критично важливим елементом управлінських структур у будь-якій розвинутій країні. Вона не лише

слугує важливим засобом регулювання ринкових відносин, а й забезпечує економічну стабільність та соціальний добробут населення. У контексті повномасштабної війни, розв'язаної росією з 24 лютого 2022 року, роль державного фінансового контролю стає ще більш актуальною. Цей контроль є необхідним для підвищення ефективності використання фінансових ресурсів держави в умовах війни, коли фінансова система стикається з численними викликами та загрозами.

Після початку вторгнення російських військ на територію України, Указом Президента України № 64/2022 був введений воєнний стан, що триває і донині. Цей стан вимагає вжиття відповідних заходів для захисту держави та забезпечення оборони. Окрім обмежень прав і свобод громадян, воєнний стан спонукає до активізації механізмів фінансового контролю, які стають важливим інструментом для підтримки стабільності економіки [6].

Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2022 року № 303, було введено мораторій на планові та позапланові перевірки в умовах воєнного стану, проте це не стосується державного фінансового контролю. Це означає, що органи, відповідальні за фінансові перевірки, продовжують свою діяльність, зокрема Державна аудиторська служба України (Держаудитслужба) [5].

Протягом 2022 року в діяльності системи фінансового контролю відбулися суттєві зміни. По-перше, було відтерміновано строки подання фінансових звітів для суб'єктів фінансово-господарських відносин. Закон України «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності у період дії воєнного стану» передбачає, що підприємства можуть не подавати звітність до трьох місяців після закінчення війни або скасування воєнного стану. Крім того, у випадках, коли підприємства не можуть подати звіти через обставини воєнного часу, їх звільняють від відповідальності за неподання документів. Додатково, були введені нові умови для проведення операційного аудиту в державному секторі, що забезпечує підвищення рівня фінансової прозорості та контролю [4].

Державні аудитори Державної аудиторської служби (Держаудитслужби) наділені важливими повноваженнями, що дозволяють їм здійснювати перевірку фінансово-господарських операцій, зосереджуючи увагу на ризиках, які можуть негативно вплинути на різні аспекти діяльності суб'єктів господарювання. Це включає управлінську та кадрову діяльність, реалізацію стратегічних планів розвитку, а також своєчасне повернення отриманих позик чи кредитів під державні гарантії. У випадках виявлення потенційних загроз, аудитори мають зобов'язання повідомляти керівництву суб'єкта господарювання про ризиковість відповідних фінансових операцій, що є важливим етапом у забезпеченні прозорості та підзвітності [1, с.4].

Для ефективного виконання своїх функцій, Держаудитслужба розробила детальний порядок і засади механізму проведення операційного аудиту. Цей механізм включає алгоритми та специфіку проведення аудиторських перевірок, які визначаються регіональними структурами служби. Керівник відповідної структури затверджує програми аудиторської діяльності на рік і квартал, після

чого ці програми подаються для ознайомлення керівництву органу, що підлягає перевірці [3, с.126].

Окрім цього, було уточнено порядок перевірки ризикованих фінансових операцій суб'єктів господарювання, що стосується законності та ефективності використання ресурсів. Цей процес включає дотримання принципів корпоративного управління, а також точність ведення бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Аудитори також готують рекомендації щодо усунення виявлених недоліків і помилок, які можуть стосуватися реструктуризації підприємств, погашення боргів чи інших критичних фінансових зобов'язань, що є важливими для стабільності господарської діяльності [2, с.224].

Крім Держаудитслужби, у сфері державного зовнішнього фінансового контролю значну роль відіграє Рахункова палата України. Вона проводить як планові, так і позапланові аудити, особливо у важливих сферах, що стосуються обороноздатності та безпеки держави. Палата оцінює управлінські рішення органів державної влади, які впливають на виконання бюджетних програм та проектів у критично важливих сферах. Вона також має можливість вносити зміни до планів фінансових перевірок, що дозволяє гнучко реагувати на нові виклики, які виникають у ході забезпечення фінансової стабільності держави, особливо в умовах воєнного стану [3, с.127].

Отже, правове регулювання фінансового контролю в Україні в умовах воєнного стану вимагає особливої уваги та адаптації до нових викликів, які постають перед державними структурами. Державна аудиторська служба та Рахункова палата України відіграють ключову роль у забезпеченні прозорості та ефективності використання державних фінансів, запобіганні корупційним ризикам та підвищенні рівня управлінської відповідальності. В умовах підвищених фінансових навантажень на бюджет, викликаних збройним конфліктом, необхідність ефективного контролю стає ще більш актуальною, що вимагає впровадження нових механізмів, адаптації до змін в економічному середовищі та забезпечення належної співпраці між усіма зацікавленими сторонами.

Інформаційні джерела

1. Гатаулліна Е. І. Проблематика розвитку фінансового ринку України. *Економіка та суспільство. Фінанси, банківська справа та страхування*. ВТЕІ ДТЕУ, 2023. Вип. 50. 5 с.
2. Дем'янишина В.Г., Кириленко О.П., Лободіна З.М. Бюджетна система: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2020. 624 с.
3. Латковський П.П. Правове регулювання бюджетного контролю в Україні: монографія. Чернів-ці: Технодрук, 2019. 268 с.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами» від 08.10.2022 No 1123. URL: <https://dasu.gov.ua/attachments/2d0fa280-f263-4aba-86b1->
5. Про внесення змін до форми Звіту про стан організації та здійснення внутрішнього контролю у розрізі елементів внутрішнього контролю. Наказ Міністерства фінансів України від 15.08.2023 No 441. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9D%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B7_441.pdf
6. Про введення воєнного стану в Україні. Указ затверджено Законом № 2102-IX від 24.02.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2022#Text>